

YÖNETİM KAVRAMI VE TÜRK YEŞİDE UYGULANABİLİRLER ÜZERİNDEKİ DEĞERLENDİRMELER

Mehmet Zahid SOBACI
Uluda Üniversitesi

ABSTRACT

In the world, economic, social, political and technologic developments have affected administrative area and caused the appearance of new concepts, perspectives and institutions in administrative area. One of the mentioned new concepts is governance.

The model of governance which is related to disputed issues such as changing government-citizen relationship, strengthening democracy, improving capacity of service delivery of government, rule of law is applied in global, national and local areas. Yet, the model of governance has been built on some values and actors which determine its feasibility in a country. Turkey has some problems in terms of these values and actors.

Keywords: *Governance, Government-Citizen Relations, Participation, Accountability, Local Administrations, Citizen, Non-Governmental Organizations.*

GİRİŞ

Dünya genelinde yaşanan ekonomik, toplumsal, siyasal ve teknolojik gelişmeler, her alan, olduğu gibi yönetsel alan, da etkilemiş ve yönetim alanında yeni kavramlar, anlayışlar ve kurumlar ortaya çıkmış ve mevcut kavram, anlayış ve kurumların inandırılmaz bir hızla değişim ve dönüşümüne sebep olmuştur. İktisatçıların kamu yönetimine, siyasetten uluslararası ilişkiler kadar birçok disiplini etkileyen ve özellikle son onbeş yıldır kamu yönetimine damgasını vuran söz konusu yeni kavramlardan biriyönetimdir.

Kamu yönetiminde, mahiyeti değişen yöneten-yönetilen ilişkilerinden demokratikleşmeye, devletin hizmet sunma kapasitesinin iyileştirilmesinden hukukun üstünlüğüne kadar birçok tartışılmayan, tartışılmayan yönetimi; küresel, ulusal ve yerel mekansal ölçekte uygulama alan bulmaktadır. Ancak yönetim modeli, aynı zamanda onun herhangi bir ülkede

uygulanabilirliği belirleyecek bir takım değerler ve aktörler üzerine inandırılmaktadır.

Bu bağlamda, çalışmada öncelikle yönetimin kavramsal açılımı, gerçekleştirilecek, daha sonra yönetim kavramının boyutları, özellikleri ve uygulama alanları üzerinde durulacak ve son olarak yönetim modelinin üzerine inandırıldı. İlk ayaklar, bağlamında Türkiye'de uygulanabilirliği tartışarak, örnek uygulamalara yer verilecektir.

A. Yönetimin Kavramsal Açılımı

Yönetim kavramı, özellikle 1990'lı yıllardan sonra kamu yönetimi literatürüne girmiş ve uluslararası örgütler (BM, DB, IMF, OECD) tarafından yayımlanan raporlarda sıkça kullanılmadan sonra akademik araştırmacılar ve tartışmaların odak noktalarından biri olmuştur. Ancak, yönetim kavramı üzerine yapılan söz konusu yoğun çalışmalarla birlikte, kavramın herkes tarafından üzerine uzlaşılması, tek bir tanım, söz konusu değildir.

Yönetim kavramının tek bir tanımının olmamasının nedeni, yönetim kavramının hukuktan siyasete, kamu yönetiminden işletmeye ve uluslar arası ilişkiler kadar bir çok disiplinle ilgili olması ve lokal, ulusal ve global mekansal ölçeklerde uygulama alan bulmasıdır.¹ Ancak, yönetim kavramı kamu yönetimi bağlamında düünüldüğünde, mahiyeti de işletme devlet-yurtta ilişkilerini açıklamakta kullanılmaktadır. Günümüzde klasik yönetim yaklaşımı, siyasal erk ve yurtta ilişkilerini açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Yönetim kavramı, bu yetersizliğin ve sonuçları olan sonuçları ortadan kaldırmak amacıyla geliştirilmiş ve böylece devlet ve yönetimiyle ilgili ulusal aktörler ve uluslar arası örgütleri de göz önüne alan yeni bir kavramsal çerçeve oluşturulmuştur.² Yönetim kavramının ortaya çıkması, 16 yüzyıla kadar götürülen ve bu kavramın temelini Fransızca *gouvernance* kelimesini yerleştiren görüşlerin olmasıyla birlikte, kavram bugünkü anlamda ilk kez 1989 yılında Dünya Bankası tarafından Afrika'nın kalkınmasıyla ilgili bir raporda kullanılmıştır. Bu raporda yönetim, ülke meselelerinin

¹ Sonay Bayramoğlu, *Yönetim Zihniyeti: Türkiye'de Üst Kurullar ve Siyasal İktidarın Dönüşümü*, (İstanbul: Yönetim Yayınları, 2005), s. 35; Selime Güzelsar, "Neo-Liberal Politikalar ve Yönetim Modeli", *Amme Daresi Dergisi*, 36 (2), Haziran 2003, s. 18.

² Akif Çukurçayır, "Çok Boyutlu Bir Kavram Olarak Yönetim Çağında Kamu Yönetimi I", (Ed: Muhittin Acar, Hüseyin Özgür), (Ankara: Nobel Yayıncılık, 2003), s. 260.

³ Jean-Pierre Gaudin, "Modern Governance, Yesterday and Today: Some Clarifications To Be Gained From French Government Policies", *International Social Science Journal*, Volume: 50, Issue: 155, March 1998, s. 47.

yönetiminde politik gücün kullanılması olarak tanımlanmıştır.⁴ OECD, yönetim kavramını, diğer ülkenin ekonomik ve sosyal kaynakları, yönetiminde sahip olunan güç ve yetkilerinin kullanılması olarak tanımlamaktadır.⁵ Dünya Bankası, uzmanlarından Kaufmann, Kraay ve Zoido-Lobaton, yönetimimi, diğer ülkede güç ve yetkinin kullanılması, belirleyen gelenekler ve kurumsal mekanizmaları olarak tanımlamaktadır.⁶ Avustralya Uluslararası Kalkınma Kurumu, parlamentoya sunduğu ve "Daha İyi Bir Gelecek için Daha İyi Yollar" adını taşıyan raporunda, yönetimimi, ülkenin ekonomik ve sosyal kaynakları, açık, effaf, hesap verebilir ve adaletli bir şekilde etkin yönetimi olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda, daha iyi bir yönetim için ekonomik ve finansal yönetimin geliştirilmesi, kamu yönetiminin daha etkin bir hale getirilmesi, hukukun üstünlüğünün tesis edilmesi ve halkın karar alma süreçlerine katılması, sağlanması gerekli olduğunu belirtmektedir.⁷

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ise, yönetimimi ülke meselelerinin yönetiminde politik, ekonomik ve yönetsel otoritenin kullanılması olarak tanımlamakta ve bunun kompleks mekanizmaları, süreçleri, ilişkileri ve kurumları gerektirdiğini belirtmektedir. Nitekim, bu kurum ve süreçler aracılığıyla vatandaşlar ve toplumsal gruplar çıkarlarını korumakta ve yasal haklarını kullanmaktadırlar. Ayrıca, bu kurum ve süreçler vatandaşlar ve gruplar arasındaki farklılıkları, uzlatılmaktadır.⁸

Esasında, yönetim kavramı, açıklanırken, gemide dümen tutma anlamına gelen "steering" kelimesine çok fazla atıfta bulunmaktadır. Hatta, bu kavram yönetim modelinde devletin rolünü de belirlemekte ve bu rol devlet kürek çekmez, dümen tutar cümlesiyle ifadesini bulmaktadır.⁹ Nitekim bu durum, söz konusu kavrama yöneltilen eleştirilerin odaklandığı noktalarından biridir.

⁴ World Bank, *Sub-Saharan Africa: From Crisis To Sustainable Development*, (Washington D.C., 1989), s. 60.

⁵ Coşkun Can Aktan, *Devlet ve Çizgi* (Konya: Çizgi Kitabevi, 2003), s. 176.

⁶ Daniel Kaufmann, Aart Kraay ve Pablo Zoido-Lobaton, *Governance Matters*, (The World Bank, Policy Research Working Paper 2196, Development Research Group Macroeconomics and Growth and World Bank Institute Governance, Regulation and Finance, October 1999), s. 1.

⁷ Patricia Lyon, "Partnership for Good Governance in the 21st Century" *Australian Journal of Public Administration*, 59 (3), September 2000, s. 87-88.

⁸ United Nations Development Programme, *Reconceptualising Governance*, (New York: Management Development and Governance Division, Discussion Paper 2, 1997), s. 9.

⁹ Bayramoğlu, *Yönetim Zihniyeti...*, s. 32.

Yönetim kavramına kuşkuyla bakılan, zamanla mahiyetinin de i t i ni savunan ve uluslar arası, sermayenin önündeki engelleri kaldırmak ve öpiyasa dostu bir devlet oluşturmak için ortaya atılmış, iddia eden görüşlere rağmen¹⁰, esasen kavram özü itibarıyla, yönetilenlerin çıkarlarının yeniden değerlendirilmesini öneren bir kavramdır.

Geleneksel kullanımda yönetimle aynı anlamda kullanılan yönetim kavramı, zamanla yönetimin anlamında bir değişim, yönetimde yeni bir süreç veya toplumun yönetimindeki yeni bir metoda işaret etmiştir¹¹. Jessop'un yönetim tarzı, ve biçimi olarak tanımladığı yönetim¹², kamu sektörü ve özel sektör arasındaki ilişkilerin belirsizleştirilmesi bir yönetim tarzındaki gelişimi ifade etmektedir¹³.

B. Yönetim Kavramının Önerileri, Boyutları, ve Özellikleri

Yönetim kavramı, klasik yönetim yapıları tek taraflı olarak belirlenen çıkarlar yerine çok aktörlü ve etkileşimli çıkarları içeren ve birlikte yönetim, birlikte düzenleme ve kamu-özel sektör ortaklığına dayalı bir yönetim sürecidir. Yönetimin uygulanmasındaki kilit nokta, herhangi bir yönetimin halkın kendilerini ilgilendiren konulara ilişkin alınacak kararların oluşum sürecine katılımı ve buna imkan verecek yapıların, başka bir deyişle yerinden yönetimin sağlanmasıdır¹⁴. Bu bağlamda, ortak bir amaç gerçekleştirilmek için tek yönlü, merkezi, hiyerarşik bir bölüme dayalı olarak üretim yapan, bununla birlikte mesleki kaynaklar, kendiliğinden kullanan yönetimden, özerk çıkarları içinde yapılandırılmış, çok aktörlü, adem-i merkezîyetçi, kendisi yapmaktan ziyade toplumdaki diğer aktörleri yetkilendiren ve yapabilir kılan, yönlendiren ve kaynakların yönlendirilmesini kolaylaştıran

¹⁰ Filiz Çulha Zabc., "Dünya Bankası'nın Pazar için Yeni Stratejisi: Yönetim Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 57 (3), Temmuz-Eylül 2002, s. 152; Sonay Bayramoğlu, "Küreselleşmenin Yeni Siyasal İktidar Modeli: Yönetim Praksisi, Yaz 2002, s. 97.

¹¹ R. Rhodes, "The New Governance: Governing Without Government" *Political Studies*, 44, 1996, s. 652-653.

¹² Bob Jessop, "The Rise of Governance and The Risk of Failure: The Case of Economic Development" *International Social Science Journal*, Volume: 50, Issue: 155, March 1998, ss. 29-30.

¹³ Gerry Stoker, "Governance As Theory: Five Propositions" *International Social Science Journal*, Volume: 50, Issue: 155, March 1998, s. 17.

¹⁴ Hamit Palabıyık, "Yönetimden Yönetim: Yönetim, Kentsel Yönetim ve Uygulamalar, İle Yönetimde Ölçülebilirlik Üzerine Açıklamalar" *Yerel ve Kentsel Politikalar*, (Ed: Akif Çukurçayır ve Aytekin Tekel), (Konya: Çizgi Kitabevi, 2003), s. 227.

Yönetim kavramı modeline geçildiği ifade edilmektedir¹⁵. Stoker, yönetim kavramını ortaya koyduğu önerileri şöyle özetlemektedir:¹⁶

- Yönetim hükümetten temellenen ancak onun dışındaki ötesinde bir takım kurum ve aktörlerin varlığına vurgu yapar
- Yönetim ekonomik ve sosyal sorunların çözümünde aktörlerin sorumlulukları ve belirsizliklerine işaret eder.
- Yönetim, kolektif faaliyetlere katılan aktörler ve kurumlar arasındaki güç paylaşımını ifade eder.
- Yönetim, özerk ve kendi kendini yönetebilen aktörler arasındaki bir kavramdır.
- Yönetim, sorunların ele alınması ve çözülmesinde sorumlu aktörlerin yeterli kapasiteye sahip olduklarını kabul etmekte ve sorunların çözümünü sadece idarenin güç ve yetkisine dayandırmamaktadır.

Yönetim kavramını sistemsel, siyasal ve yönetsel olmak üzere üç boyuttan söz etmek mümkündür¹⁷. Yönetim kavramı, sistemsel boyutuyla, resmi ve hukuksal süreçler sonrasında oluşan hükümetten çok daha geniş bir yapıyı öngörmektedir. Sistemde yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, ve özel sektör gibi aktörleri de dahil etmekte ve devlette toplanan güç ve yetkinin söz konusu yeni aktörlere dağıtılması, benimsemektedir. Siyasal boyutuyla yönetim, yurtdışı mümkün olan her alanda ve biçimde yönetsel ve siyasal karar alma süreçlerine katılmayı ifade etmekte ve böylece devletin meşruiyetinin ve etkin demokratik niteliğinin ötesinde bir anlayışı öngörmektedir. Yönetsel boyutuyla ise, etkin, baskınsız, saydam, hesap verebilir, dolayısıyla denetlenebilen bir kamu hizmeti kastedilmektedir. Bu bağlamda yönetim, kamu yönetimi, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları, içine alan kompleks bir sistemi ve bunların kendi aralarındaki ilişkileri ve etkileşimleri ifade etmekte kullanılmaktadır.

Bahsedilenlerin yanı sıra, saydamlık, hesap sorma, katılımlı yönetim katmanları, arasındaki uyum, yerindelik ve hukukun üstünlüğü

¹⁵ İhan Tekeli, *Modernite ve Siyaset*, (Ankara: Gece Kitapevi, 1999), s. 248.

¹⁶ Stoker, "Governance..." s. 18.

¹⁷ Mustafa Ökmen, Serhat Baştan ve Abdullah Yılmaz, "Kamu Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar ve Bir Yönetim Faktörü Olarak Yerel Yönetimler" *Kamu Yönetimi*, (Ed: Abdullah Yılmaz ve Mustafa Ökmen), (Ankara: Gazi Kitabevi, 2004), s. 41.

yönetim kavramının temel özellikleri ve ölçütleri olarak kabul edilebilir¹⁸.

Yönetim modelinde, yönetilenler ya anılan sorunlardan etkilenen ve kaybedecek değerli varlıklar, olan taraflar olarak kabul edildiklerinden birer payda (stakeholder) olarak karar alma sürecinin oda ,nda yer alırlar. Ancak, kararlar her payda ,ne it ölçüde bilgilendirildiği bir ortamda alınmal,dır. Karar için gerekli bilgiler payda lara e it, açık ve anlaşılabilir bir dille sunulamazsa, payda lar,n kararlara kat,l,m, da e it olmayacaktır. Bu nedenle, yönetimin ilk özelliği şeffaf bir karar alma sürecini ifade eden saydamlıktır.

Payda olmanın doğrudan sonucu, alınan kararların içeriği kadar uygulanmasından da sorumlu olmaktır. Bu sorumluluk, kararların alınması, ve uygulanmasında payda lar,n birbirlerinden hesap sorabilmelerini gerektirir. Bu bağlamda yönetimin diğer özelliği olan hesap sorma, kararların uygulanması, ve neticesinin değerlendirilmesini, sonuca göre kararların yeniden ele alınması,, de iştirilmesini ve yeni düzenlemelere gidilmesini bünyesinde barındırır.

Kararların alınması,na kat,l,m yönetimin bir diğer özelliğidir. Burada kat,l,m,dan kas,t, sadece kararların alınmasında etkili olmak değil, aynı zamanda kararların içeriğine ortak veya taraf olmaktır.

Siyasi veya yönetsel kararlar bir çok siyasi organ, veya yönetsel birimi ilgilendiren ve içeren bir genelliğindedir. Bu yüzden yönetim, merkezi ve yerel yönetim kurum ve otoritelerinin uyumunu ve etkin bir şekilde bir arada çalışmaları, gerektirecektir.

Bir kamusal hizmet hangi düzeyde ve hangi kurumlar aracılığıyla yerine getirilecektir? Merkezi idare tarafından mı, yoksa yerel yönetimler tarafından mı, görülecektir? Bu sorulara verilecek cevaplar bir yerindelik değerlendirmesini gerektirmektedir. Burada, her bir kamu hizmetine ilişkin karar alma ve uygulama düzeylerinin belirlenmesinde merkezi yönetimin yerel yönetimi bir payda olarak kabul etmesi, benimsemesi ve üretilecek hizmetin ölçüüne göre karar alıp uygulamaya geçmesi gerekecektir.

Bundan itibaren kat,l,m, gerçekleştiren yurtdışında, ,larak alınan kararların, uygulanması, gereken bir uygulama olarak kabul edilmesi ve hayata geçirilmesi daha kolay olacaktır. Böylece, yönetim katmanları,

¹⁸ IULA-EMME, *Sürdürülebilir Kalkınma ve Yönetim: Birleşik Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Dünya Zirvesi Türkiye Ulusal Raporu TEMA III*, (İstanbul: IULA-EMME, 2002), s. 17-20.

ile yurtdışı arasındaki mesafe, ulaşılacak ve katılma anlam ve etkinlik kazanabilecektir. Ayrıca, yasalara gerektiği gibi uymada sorun olmaktan çok, hukukun üstünlüğüne dayalı bir yönetim uygulaması, ortaya çıkacaktır.

C. Mekansal Ölçekler Bağlamında Yönetim Kavramı,

Yönetim kavramı, uygulandığında, mekansal ölçekler bağlamında değerlendirildiğinde, küresel yönetim, ulusal yönetim ve yerel yönetim kavramları elde edilmektedir.

1990'da, yıllarla birlikte küresel sorunlara küresel çözümler aramaya çabalar, yönlemler, dünya toplumlar, ve devletleri daha fazla bir araya gelerek küresel tanıtım ve işbirliğinin temellerini atmıştır, bugünkü küresel yönetimin yapıtaşları, uluslararası ve bütün devletler için küresel aktörlerin dahil olduğu bir ortaklaşma, yönetim anlayışına kavmuşlardır. Başka bir deyişle, küresel yönetim kavramının lehinde olanlar için bu kavram, küresel sorunlar için politik ya da demokratik düzenleme aracı olarak kabul edilmektedir. Bu araçla devletlerin, insan hakları, çevre, barış, istikrar gibi konularda ortak sahiplenme anlayışını benimsemesi ve evrensel insanlık beklentilerinin gerçekleştirilmesine katkıda bulunabilmesi umut edilmektedir¹⁹.

Küresel yönetim muhaliflerine göre, bu kavram her şeyden önce siyasal egemenlik ve siyasal iktidar tanımlarının temel aldığı, ulusal ölçekte tartışılmalı hale getirmektedir. Yönetim, uluslararası ölçekte oyunun kuralları belirlenmesi, tanımlanması veya yasaklanması için en ideal iktidar modeli olarak görülmekte ve bu bağlamda, ulusal egemenliğin uluslararası kuruluşlara aktarılması beklenmektedir.²⁰

Yönetim kavramının ulusal boyuttaki etkileri oldukça tartışmalıdır. Ulusal boyutta yönetime eleştirel gözle bakanlara göre, küresel yönetimle birlikte ulusal yönetim düzeylerinde küresel aktörlerin belirleyici olduğu bir evreye girilmiştir ve devletin rolü sadece düzenlemeye indirgenmiştir. Buna göre, yönetim yaklaşımıyla öpiyasa dostu bir devlet oluşturulmaya çalışılmaktadır. Artık zengin ve yoksul ülkeler arasındaki ilişkileri açıklamakta kullanılan öbama ilişkileri ve

¹⁹ Çukurçay, r., "Çok Boyutlu..." ss. 263-264.

²⁰ Bayramoğlu, *Yönetim Zihniyeti...*, s. 80.

ömperyalizm gibi kavramların yerine günümüzde önyap, sal uyarlanma kavramı kullanılmakta ve bu durum yönetimi yaklaşımla farklı devletlere benimsetilmektedir.²¹

Yönetim modelinin, yeni liberal politikaların ışığında, katılımlı olgusunu piyasa mekanizmasının aktörlerine indirgenmesi ve gelişmekte olan ülkelerin yönetimlerinde sermayenin etkinliğini arttırmak, bir rol oynaması, bu modeli eleştirenler tarafından dile getirilmektedir.²²

Yönetim kavramının ulusal boyuttaki etkilerini olumlu değerlendiren görüşler de söz konusudur. Buna göre, yönetiminin devletin küçültülmesi olarak algılanması, yanlış ve tam tersine yönetim kavramı, ulus devletin sorun çözme yeteneğini arttırmakta ve toplumsal birliktirli harekete geçirecek ulus devlete çok önemli katkılar sağlamaktadır.²³ Esas olarak, bu model ulusal ölçekte devletin sürekliliği için gerçekleştirilmektedir. Bu modelde, kamusal, sivil ve özel sektör aktörlerinin rollerini yerine getirmelerine imkan tanılamakta, bu bağlamda seçkinlerin yönetiminden çok ulcu yönetime geçilmektedir.²⁴

Yerel yönetim ise, yönetimin sürecinin yerel yönetimlerle karlılık, etkileşim içinde gerçekleştirilmesini ifade etmekte ve bu kavram çerçevesinde yerel kamusal hizmetlerin sunumunda kamudan özele ve diğer sosyal olumlara yetki göçürümü tartışılmaktadır.²⁵ Yerel gelişim için önemli kavrama daha değinmekte fayda vardır. Bu kavram, öyerel demokratik yönetimidir. Yerel yönetimi demokratik kalkınma için e siz bir araç olarak algılayan bu kavram, önemli bazı yetkilerin, her türlü hak ve özgürlüklerini tam olarak kullanma kapasitesine sahip yerel halkın rahatça ulaşabileceği ve hesap verebilir nitelikteki yerel yönetimlere devredildiği sistemi ifade etmektedir.²⁶

Günümüzde küreselleşmenin tamamlanması olarak algılanan ve kişisel, anlayış ve kurumlar, dönüştürülebilirlik kapasitesi en az küreselleşmeye kadar olan diğer önemli gelişim yerelleşmedir. Genel olarak, devletin otoritesinin ve kaynaklarının büyük ölçüde yerel yönetimlere devredilmesi suretiyle yerel yönetimlerin güçlendirilmesi olarak

²¹ Çukurçay, r., "Çok Boyutlu..." ss. 265-267; Zabc., "Dünya Bankası'nın..." ss. 162-163; Güzelsar., "Neo-Liberal..." ss. 26-28.

²² Palab, y, k., "Yönetimden Yönetimime..." s. 263.

²³ Çukurçay, r., "Çok Boyutlu..." s. 268.

²⁴ Zerrin Toprak Karaman, "Yönetim Stratejilerindeki Gelişmeler" *Türk Daire Dergisi*, Yıl: 72, Sayı: 426, Mart 2000, s. 44.

²⁵ Palab, y, k., "Yönetimden Yönetimime..." s. 253.

²⁶ Palab, y, k., "Yönetimden Yönetimime..." s. 253.

tanımlanan yerelleme zamanla mahiyeti değişimi ve genelleştirilmiştir. Artık yerelleme bilimi, yerel yönetimlerin güçlendirilmesinin yanı sıra, yerel sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin arttırılması, yerel medya desteklenmesi, yerel girişimcilerin önünün açılması, yerel halkın yönetime daha geniş ve daha etkin katılımının sağlanması, yerel düzeydeki merkezi idarenin taraflarından yerel yönetimlere yetki aktarılması, ve yerel yönetim birliklerinin güçlendirilip yaygınlaştırılması da kapsamaktadır.

Yerelleme bilimleri ile birlikte, demokrasinin kurumsallaşması, ve sağlıklı bir zemine oturtulması, yönetsel katılım alanının ve biçiminin genişletilmesi ve siyasi sistemin merkezi yönün pekiştirilmesi ve etkin ve verimli kamu hizmeti sunumu bakımından yerel yönetimlerin önemi tekrar gündeme gelmiştir.

Genel olarak kamu yönetimi bakımından geçerli olan yönetim kavramı, yerelleme bilimleriyle tekrar ön plana çıkan yerel yönetimler için de söz konusu olabilir. Bu anlayış, yerel yönetim kavramını ortaya çıkartmakta ve yerel yönetimleri yönetim modelinde başlatmaya koymaktadır.

Günümüzde, yerel yönetimlerin kendilerini ulus devletinin bir parçası olarak algıladıkları bir anlayıştan, küresel ölçekte gezinen sermayeyi kendi birimlerine çekmek için projeler geliştiren bir yerellik anlayışına geçiş, ulus devletinin içinde belirlenen bir yerellikten daha özerk bir yerellik anlayışına geçiş, tüketim merkezli bir yerel yönetimden üretken ve büyüme merkezli bir yerel yönetime geçiş,²⁷ yerel yönetim örgütleri ve işleyişinin yeniden yapılandırılması, temel kalkınma noktasının işletme mantığına, olması ve bu bakımdan kamu hizmeti tanımlanmış ciddi bir içerik de içine alınması,²⁸ yerel yönetimden yerel yönetime geçiş olarak adlandırılan sürecin göstergeleri olarak kabul edilebilir.

Özellikle, 1990'larda yaygınlaşan kazanan kentsel yenilenme çabalarında yerel nitelikteki kamusal, özel ve gönüllü sektörler arasındaki işbirliği ve ortaklaşa çalışma ortamı, yerel yönetim olarak adlandırılmaktadır. Yerel yönetim, yerel demokrasinin sağlanması,

²⁷ Tarık Engül, "Yerel Yönetim Kurumları: Yönetimden Yönetime Geçiş", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt: 8, Sayı: 3, Temmuz 1999, ss. 11-12.

²⁸ İnanç Aksoy, "Yeni Saygı, Kamu Yönetimi ve Yerel Yönetim: Eleştirel Bir Yaklaşım", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt: 7, Sayı: 1, 1998, ss. 10-12.

hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve yerel sorunların çözümünde yerel nitelikteki bilgi ve kapasitenin kullanılması, gerektirmekte ve bununla ilgili olarak mahalle kabul edilmektedir.²⁹ Yerel yönetim üç aktörlü bir modele dayanmaktadır. Bu üç aktör, yerel devlet ve yerel düzeyde etkinlik gösteren sermaye ve sivil toplum kuruluşlarıdır. Devletin bu süreçteki rolü ise, düzenleyicilik ve çoklu aktörlerin birbirlerini bastırmaları, engelliyerek etkileimli bir ilişki içerisinde bulunmaları, sağlamaktadır. Çünkü, yönetim merkez ile yerel arasında herhangi bir hiyerarşik öngörmemektedir.³⁰

D. Türkiye'de Yönetim Modelinin Uygulanabilirliği

Bireyin siyasal ve toplumsal rollerinin yeniden düşünülmesini öngören yönetim modelinin herhangi bir ülkede uygulanabilirliği bakımından aktif yurttaşlık bilinci ve örgütlü toplum yapısı belirleyici kriterler olarak ön plana çıkmaktadır. Çünkü söz konusu iki kriter, esasen yönetim modelinin özellikle vurguladığı, ve modelin odak noktasında yer alan ökatılımlı ve sivil toplum kavramlarıyla yakından ilintilidir. Latince *civis* ve Yunanca *polites* kökenleri itibarıyla, en basit anlamda bir politik topluluğun üyesi olmayı ifade eden yurttaş kavramından, özellikle eski Yunan'da şehir devletinde köleler ve metekler dışında, şehrin politik hayatına katılma hakkı olan zümre anlamaktadır. şehir devletinin yurttaşlık yürürlükte olan demokrasinin derecesine bağlı bir katılma hakkına sahiptir. Bugünkü anlamda, başka bir deyişle, çağdaş demokrasilerin başat aktörü olan yurttaşlığının kökenleri ise, Fransız devrimine dayanmaktadır. Nitekim, burada kendi özgür, özerk ve aktif konumuyla demokrasinin derecesini belirleyen bir yurttaşlık anlayışı söz konusudur.³¹

şehir devletinden başlayıp günümüze kadar gelen süreçte iki farklı yurttaşlık anlayışından söz etmek mümkündür. Bu anlayışlardan ilki, yurttaşlık, bir görev, sorumluluk ve gururla kabul edilmiş bir yük olarak algılanırken, ikinci anlayış, bir statü, yetki veya pasif şekilde kullanılan haklar manzumesi olarak algılanmaktadır. Günümüz demokrasilerinin

²⁹ Palabıyık, "Yönetimden Yönetimime..." s. 253-254.

³⁰ Engül, "Yerel Yönetim..." s. 12.

³¹ Ali Yaşar Sarıbay, *Global Bir Bakışta Politik Sosyoloji*, (İstanbul: Alfa Yayınları, 2000), s. 85-86.

temellendiği yurtta tipik politik kontrolün sağlanması, katılım ve aktif olmayı, öngören birinci tip yurtta ilk anlayış,dır.³²

Birinci tip yurtta ilk anlayış, başlangıçta düştüründe, katılım ve bu katılım,ma imkan verecek demokrasi önem kazanmaktadır. Katılım; bireylerin kamu politikalarını belirlenmesi, denetlenmesi ve uygulanması süreçlerinde yer alması, ve bunların sağlayacak mekanizmaları yasal güvence altında çalıştırılması, dinamik bir etkileşimi ifade eder.³³ Bu tanıma göre önemli olan, karar verme sürecine doğrudan ve sürekli bir etkide bulunmaktır.³⁴

Katılımın farklı nedenleri ve biçimleri olabileceği gibi, katılımın konusundaki yaklaşımlar da farklılaşmaktadır. Seçkin katılım, yaklaşım, yalnızca seçimlere katılımı üzerinde odaklanmakta, diğer katılım biçimlerini sistemdeki bir tutanaklılığın belirtisi olarak değerlendirmektedir. Katılım, demokrasi yaklaşımına göre, herkesin siyasal süreçte sürekli ve mümkün olan her biçimde katılımını ön görmektedir.³⁵ Başlangıçta, katılım, demokrasi öyurtta ların kendilerini etkileyen tüm kararları almalarına etkin olarak katkıda bulunanlar, ve bu katılımın toplumun tüm sektörlerinde oldukça yüksek bir adem-i merkezilik anlayışıyla gerçekleştirilebilir.³⁶ Ancak, Türkiye'de uygulamada, katılımın açısından seçkin yaklaşımın geçerli olduğu, katılımın seçimde oy kullanmakla sınırlı kaldığı, ve seçimlerin yanı sıra halk oylaması, yurtta girişimleri, planlama forumları, kamu oyu yoklamaları, halk toplantıları, sanal yollarla etkileşim, toplumcu kalkınma modelleri, kişisel görüşme, telefon ve dilekçe verme gibi diğer katılım yöntem ve biçimlerinin³⁷ benimsenmediği söylenebilir.

Nitekim, belde halkının belediye meclisi toplantılarına katılımı konusunda yapılan bir ara tırma bulgularına göre, ara tırma kapsamına giren belediyelerin %75'inde belde halkı belediye meclisi toplantılarına hiçbir şekilde katılmamaktadır. Toplantılara katılımın gerçekleştirilmesi

³² Sarıbay, *Global Bir...*, ss. 86-87.

³³ Haluk Alkan, "Karar alma Süreçlerine Katılım Sistemleri Açısından Türkiye Ekonomik ve Sosyal Konseyi", *Amme Daresi Dergisi*, 33 (2), Haziran 2000, s. 58.

³⁴ Kamil Ufuk Bilgin, "Kamu Yönetiminde Kaliteli Hizmet Anlayışına Kamu Yönetimi Sempozyumu Disiplini Bildirileri I. Cilt", (Ankara: TODA E Yayınları, 1995), s. 189.

³⁵ Oya Çitçi, "Yerel Siyaset ve Demokrasi/Çokulculuk/Sivil Toplum", *Sivil Toplum için Kent, Yerel Siyaset ve Demokrasi*, (İstanbul: Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi Yayınları, 1999), s. 245.

³⁶ Sarıbay, *Global Bir...*, s. 89.

³⁷ Akif Çukurçay, *Yurtta Odaklı Yerel Yönetim*, (Konya: Çizgi Kitabevi, 2003), ss. 66-68.

belediyelerde ise, bu katılmı bir ya da birkaç kişiyle sınırlı kalmaktadır. Yine aynı araştırmaya göre, belediye meclisinin aldığı kesin kararlara, bu kararların muhatapları tarafından yapılan itiraz, iki yıl, bir süre içerisinde sadece bir belediyede ve sadece üç belediye meclisi kararı, itirazla sınırlı kalmıştır.³⁸

Yine, yurtdışı belediyelere katılmı eylemlerini de kapsayan ve Beşiktaş, Bakırköy, Alanya, Bursa, Kayseri, Gaziantep ve Erzurum ve ilçelerinde yapılan, 1496 kişinin katıldığı, anket çalışması, öbelediyenin vermiş olduğu kararlar konusunda ele tiri ve taleplerinizi bu güne kadar duyardınız mı? şeklindeki bir soruya öletmedim ö cevapları verenlerin oranı, %58,2 olarak tespit edilmiştir. Ele tiri ve taleplerini iletmeyenlerin gerekçelerine bakıldığında ise, kabul görmek, yetkililerle görüşebilmek, sonuç almak gibi konulardaki ümitsizliği ifade eden cevapların toplamı, %58,1; ilgisizlik, zamansızlık ve önemsememe türü cevaplar da %36,6'dır, bir orana ulaşmıştır. Aynı araştırmada hiç belediye meclisi toplantısına izlediniz mi? şeklindeki soruya %87,6 oranında öhayır cevapları alınmıştır. öbelediye meclisinin alınmış olduğu bir karar duydunuz mu? sorusuna %48,4 oranında öhayır cevapları verilmiştir. Kendini belediyenin gerçekleştiremediği ya da tam anlamıyla yerine getiremediği hizmetlerden dolayı, sorumlu hissedenlerin oranı ise, sadece %27,9'da kalmıştır.³⁹

Uygulamalar ve yapılan araştırmaların bulgularının gösterdiği gibi, yönetim modeli için hayati öneme sahip katılmı, gerçekleştirecek, inisiyatif alma iradesini gösterecek, sorgulayacak ve hesap soracak bir yurtdışı tipinden Türkiye'de bulunmadığı söz etmek pek mümkün görünmemektedir. Katılmı sadece 4-5 yılda bir yapılan genel ve yerel seçimlerde oy kullanmak şeklinde algılanmakta ve yurtdışı kavramı, seçime indirgenmektedir.

Kamu yönetiminde yönetim modelinin hayata geçirilebilmesinde ikinci önemli kriter örgütlü toplum yapısının varlığıdır. Örgütlü bir toplum yapısının varlığı, veya yokluğu, bir ülkedeki sivil toplum kuruluşlarının niteliksel ve niceliksel gelişimiyle yakından ilgilidir.

³⁸ Çitçi, "Yerel Siyaset..." ss. 246-247.

³⁹ TOBB, *Mahalli idarelerin Yeniden Yaplandırılması, Yerel Yönetim Reformu Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, (Ankara: TOBB Yayınları, 1996), ss. 183-190.

Sivil toplum kuruluşlarının karar alma ve denetleme süreçlerine dahil edilmesi yönetimin uygulanabilirliğini açısından çok önemlidir. Çünkü, sivil toplum kuruluşları, olmaksızın kamu yönetiminin etkin, sorumluluk sahibi ve effaf hale getirilmesi ve alınmış kararların uygulanmasını sağlayan katılımlı, artırılabilir, mümkün gözükmektedir.⁴⁰ Dolayısıyla, bireyler aktif yurttaşlık bilincine sahip olduğu ölçüde örgütlü toplum yapısı, gerçekleştirecek ve bu yapı, gerçekleştirecek katılımlı artacaktır.

Sivil toplum, özgönüllü, kendi kendini oluşturan, kendi desteklerine sahip, devletten özerk, özel alan ile devlet arasında arac, niteliğinde örgütsel bir sosyal yapılanmadır. Sivil toplum hem devlet iktidarını, sınırlarını, hem de iktidar hukuka dayandıran, sürece onu merkeze alan, bir güce sahiptir. Bu bağlamda, sivil toplum devletten özerk olmayabilir, içerir ama aynı zamanda ona yabancılaşmaz, zorunlu kalmaz. Ayrıca sivil toplum, formal bir devlet iktidarını elde etmeye yönelmez ve hiçbir grup, topluluk veya şahsın çıkarlarını tümünü temsil etme arayışına girmez.⁴¹

Devlet ile sivil toplum birbirleriyle yakından ilişkilidir. Devlet siyasi ve hukuksal düzenlemeleri ile sivil toplumun karmaşıklaşmasını ve içeride tiraniye dönüşümünü engellerken, sivil toplum da devletin keyfiliğe kaymasını ve hukuk dışına çıkmasını önlemeye çalışmaktadır.⁴²

Sivil toplumun ortaya çıkması ve niteliği, toplumun tarihsel, ekonomik, toplumsal ve zihinsel gelişimleriyle ilgilidir. Bu bağlamda, Türkiye'de sivil toplumun olmayışı veya yetersizliği tarihsel kökenlerinde yer alan devlet-toplum karşıtlığına bağlanmaktadır. Bu karşıtlıkta devletin bekasını veya devleti korumak amaç edinilmesi ve bunun sonucu olarak devletin toplumdan uzaklaşması olmuştur. Devlet toplumdan uzaklaşınca kutsallaşır, kutsallaştıkça toplumdan uzaklaşır. Böyle bir yapıda devlet, toplumu sadece yönetilecek bir varlık olarak görmekte, bireyler ise vergi ödeyecek, askere alınacak kişiler olarak algılanmakta ve toplum üzerindeki hakimiyeti tartışılmaz olan devlet Osmanlı'dan beri Türkiye'de şeref, sevgi ve sadakat gibi duygusal değerlerle anılmaktadır:

⁴⁰ Gülgün Erdoğan Tosun, "Sivil Toplum Çıkarları Kamu Yönetimi I", (Ed: Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür), (Ankara: Nobel Yayınları, 2003), s. 250.

⁴¹ Ali Yavaş Sarıbay, "Türkiye'de Demokrasi ve Sivil Toplum Küreselleşme, Sivil Toplum ve İslam", (Ed: Fuat Keyman ve Ali Yavaş Sarıbay), (Ankara: Vadi Yayınları, 1998), ss. 90-91.

⁴² AYTEKİN YILMAZ, "Çıkarları Siyasal Akademi: Modern Demokraside Yeni Arayışlar", (Ankara: Vadi Yayınları, 2001), s. 332.

Türkiye'de devlet özevili, devlete ösad,kö olunur. Devleti bu derece kutsayan bir ortamda da sivil toplumun ye ermesi beklenemez.⁴³

Nitekim, günümüzdeki ara t,rmlar ve istatistiki veriler bu konudaki yetersizli i göstermektedir. Dünya De erler Ara t,rmas,na göre (1989-1991), Türkiye'de hiçbir gönüllü kurulu a üye olmayan seçmen ya ,ndaki nüfus oran, %94,7'dir.⁴⁴ Yine öSivil Toplum Rehberi 2005ö isimli katalogda 3268 adet sivil toplum kurulu u oldu u belirtilmektedir.⁴⁵ Türkiye nüfusuyla oranland, ,nda kabaca yirmibir bin ki iye bir sivil toplum kurulu u dü mektedir.

Toplumsal örgütlenmenin yo un olmad, , ve sivil toplum örgütlerinin demokratikle meye katkı sa lamak, kat,l,m, art,rnak ve iktidar, s,n,rland,r,p sorgulamak gibi temel i levleri yerine getiremedi i bir toplumda yönetimin uygulanabilirli i tehlikeye dü mektedir. Türkiye yönetimin özellikle vurgulad, , kat,l,m ve üzerine in a edildi i üç aktörden biri olan sivil toplum kurulu lar, ba lam,nda sorunlar ya amaktadır.

Esas,nda bu alanlarda ya anan sorunlar, Türkiye'nin politik kültürü kadar yönetsel kültürüyle de yak,ndan ili kilidir. Türkiye, Osmanl, Devleti'nden öbürokratik yönetim gelene iöni miras alm, t,r. Osmanl, Devleti'nde bürokrasi hem siyasal hayatta daima önemini korumu hem de iki yüzy,l, geçen bir sürede modernle me çabalar,n,n yönlendiricisi olmu tur. çerisinde merkezîyetçi bir elit bar,nd,ran bürokrasi özellikle Cumhuriyet döneminde siyasal etkinli inin doru una eri mi , daha sonra da etkinli ini günümüze kadar sürdürmü tür.⁴⁶ Türk kamu yönetimindeki bürokratik yönetim gelene i, Weberyen modelin Bat, uygulamalar,nda oldu u gibi geli memi ve geleneksel de erlerden kaynaklanan unsurlar, ve patrimonial yap,n,n etkilerini bünyesinde bar,nd,rmaktadır.⁴⁷

⁴³ Sar,bay, "Türkiye'de Demokrasi...ö ss. 96-97.

⁴⁴ Ersin Kalayc,o lu, "Sivil Toplum ve Neopatrimonial Siyasetö Küreselle me, Sivil Toplum ve slam, (Ed: Fuat Keyman ve Ali Ya ar Sar,bay), (Ankara: Vadi Yay,nlar,, 1998), s. 128.

⁴⁵ Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakf., *Sivil Toplum Kurulu lar, Rehberi 2005*, (stanbul: Tarih Vakf, Yay,nlar,, 2005).

⁴⁶ Metin Heper, *Bürokratik Yönetim Gelene i*, (Ankara: Ongun Karde ler Matbaas,, 1974), ss. 1-2.

⁴⁷ Heper, *Bürokratik...*, ss. 162-163.

Esas,nda, erif Mardin'ın ifade ettiği öMerkez-Çevre Yaklaşım,ö⁴⁸ veya öSeçkin Yönetimi-Halk Yönetimi Ayrışım,ö⁴⁹ yöneten ve yönetilen arasındaki kopukluğu anlatmakta ve bu bağlamda günümüzde halkın siyasal ve yönetsel katılım konusunda duyduğu isteksizliğin nedenleri hakkında ipuçları vermektedir.

E. Türkiye'de Yerel Yönetim Uygulamaları,

Türkiye'de yerel yönetimle ilgili gündeminin bağlamında uzun yıllardır gerçekleştirilmeye istenen öyerel yönetim reformuö vardı. Bu reformlarla, yerel yönetimleri sınırlı, hizmet üreten ve merkezi hükümetin bir uzantısı gibi algılayan anlayıştan, bu kurumlar, yerel demokrasinin bir aktörü olarak gören ve özerk, saydam, katılımcı, ve demokratik olmaları gerektiğini düşünen bir anlayışa doğru geçiş hedeflenmektedir. Söz konusu anlayışın izlerini ve belirli kavramları, HAB TAT II Konferansında sunulan Türkiye Ulusal Raporunda ve Eylem Planında bulmak mümkündür. Bu Eylem Planında sürdürülebilirlik (sustainability), yaşanabilirlik (livability) ve hak eşitliği (equity) amaçsal nitelikli ilkeler olarak belirtilirken, kentli katılım (civic engagement), yapabilirlik (enablement) ve yönetim (governance) araçsal nitelikli ilkeler olarak sunulmaktadır.⁵⁰

Türkiye'de gerçekleştirilen yerel yönetim uygulamalarından biri, belediye meclislerine alternatif olarak oluşturulan yapılarıdır. Bu alternatif yapılar farklı büyüklüklerdeki yerleşimlerde farklı adlarla (kent parlamentosu, kent meclisi, kent danışma kurulu gibi) isimlendirilmektedirler. Bu yapılar, bir yurttaki gururu, o yerleşimin ortak geleceğine ilişkin bir toplu sorumluluk ve öortaklık duygusu yaratmayı, katılımcı, saydam, arttırıcı, ve yerel yönetimlere dönük bir aidiyet duygusu yaratmayı amaçlamaktadır. Bu yeni yapıların büyük bölümünün çok önemli eksiklikleri vardır ve bunları itibarıyla bir ödan, ma ve halkla ilişkiler çabası olmaktan öteye gidememiştir.⁵¹

Türkiye'de yerel etkinlik ve sorumlulukların yönetim modeliyle örtüşmesi bir diğer nokta, öYerel Gündem 21'dir. 1992 yılında öGündem 21'in Rio de Janeiro'da yapılan öBM Çevre ve Kalkınma

⁴⁸ erif Mardin, "Türk Siyasetinin Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez-Çevre ilişkileri" (Çevireniz Gönen), *Türk Siyasal Hayatının Gelişimi* (Ed: Ersin Kalaycıoğlu ve Ali Yasar Sarıbay), (İstanbul: Beta Yayınları, 1986), s. 109.

⁴⁹ İter Turan, "Türkiye'de Siyasal Kültürün Oluşumu" *Türk Siyasal Hayatının Gelişimi* (Ed: Ersin Kalaycıoğlu ve Ali Yasar Sarıbay), (İstanbul: Beta Yayınları, 1986), s. 480.

⁵⁰ Ökmen, Baştan ve Yılmaz, "Kamu Yönetiminde..." s. 64.

⁵¹ Korel Göymen, "Türk Yerel Yönetiminde Katılımcı, Evrimi: Merkezîyetçi Bir Devlette Yönetim Dinamikleri" *Amme Daresi Dergisi*, 32 (4), Aralık 1999, s. 76.

Konferans,önde yerel yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşları, n, n kat, l, mc, demokrasinin gerçekleştirilmesindeki önemli rolleri vurgulanmış ve sürdürülebilir bir gelişme amacıyla bu aktörlerin her belde için bir Yerel Gündem 21 oluşturulmaları, öngörülmüştür. Yerel Gündem 21, yönetimi anlayışına dayalı, bir demokrasiyi geliştirme projesidir ve Türkiye'de yerel yönetimlerin kat, l, mc, ve demokratik bir yapıya kavuşturulmaları, ve sivil toplum kuruluşlarıyla çok yönlü ve yun bir işbirliğine girmeleri amaçlanmaktadır.⁵²

Proje Demokrasisi, Türkiye'de yerel yönetimi başlatmada gerçekleştirilen bir diler etkinliktir. Proje demokrasisi, belirli bir projeden etkilenen herkesin, projenin her yönüne ve amaçlarına, yalnızca talep edici olarak değil, fiilen bir karar alıcı olarak katılmasıdır.⁵³ Proje demokrasisinin temel amacı, kentliye özellikle büyük projeler hakkında bilgi vermek, onları önce ilgisini çekmek sonra projelerin her safhasında aktif katılmalarını sağlamaktır.⁵⁴

SONUÇ

Yöneten ile yönetilen arasındaki uçurumun ortadan kalkmaya başladığı, bir ortamda, çoklu aktör yapılarında, halkın mümkün olan her alanda ve biçimde karar alma süreçlerine katılmalarını ve kamusal hizmetlerin etkin, verimli ve effaf bir şekilde sunumunu öngören yönetimi kavramı, toplumun ve ülkenin kaynaklarının yönetiminde yeni bir süreç ve metoda işaret etmektedir. Küresel, ulusal ve yerel ölçekte uygulama alanı bulan yönetimi modeline karşın, özellikle ulusal ölçekte birtakım kaygılar yaşanmaktadır.

Türkiye'de, yönetimi modelinin yerel ölçekte sınırlı düzeyde uygulama alanı bulunduğunu söylenebilir. Yerel Gündem 21 çalışmaları, bazı kentlerdeki kent meclisleri ve proje demokrasisi gibi uygulamalar bunlara örnek olarak gösterilebilir.

Esas olarak, yönetimi modelinin Türkiye'de sınırlı düzeyde uygulama alanı bulunmasının nedeni, yönetimi modelinin üzerine inşa edildiği ökatılmış ösivil toplum kuruluşları, ö başlatmada yaşanan yetersizliklerdir. Bunun için, arka planında sahip olduğu umuz politik ve

⁵² Korel Göymen, "Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Yönetimi: Gereksinimler, Öneriler, Yönelimler" *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt: 9, Sayı: 2, Nisan 2000, s. 11.

⁵³ Göymen, "Türk Yerel Yönetiminde..." s. 79.

⁵⁴ Göymen, "Türkiye'de Yerel Yönetim..." s. 10.

yönetimsel kültür vardır. Yöneten-yönetilen arasındaki uçurumu köprüleyen ve birey karışımında devleti (halk karışımında yöneteni) kapsayan anlayış, zaman içerisinde yönetim modelinin üzerine inşa edildiği sac ayakların, yenilerini sağlayacak bir ortamın oluşmasına hizmet etmemektedir.

